ضمیمه کتاب و ادبیات روزنامه جام جم | سه‌شنبه، ۶ شهریور ۱۴۰۳ | شماره ۲۶۷

۲۶ نکته درباره فعالیت‌های دبیر کل نهاد کتابخانه‌های عمومی در سه سال گذشته

تلاش‌های آقامهدی

آنچه در ادامه می‌خوانید، گزیده‌ای از گزارش مهدی رمضانی، دبیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور درباره مهم‌ترین اقدامات این نهاد در دولت سیزدهم است.

۱ ۲۳ نشست با اهالی رسانه‌های تهران و شهرستان‌ها برگزار کردیم.

۲ در بخش زیرساخت نکاتی را مورد توجه قرار دادیم. قانون تاسیس نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، پیگیری آیین‌نامه اجرایی قانون تاسیس نهاد کتابخانه‌ها و دنبال‌کردن موارد تقنینی از موارد زیرساختی‌ای بود که در این دوره پیگیری شد.

۳ با توجه به زمان‌بر بودن قانون تاسیس نهاد، پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی نهاد کتابخانه‌های عمومی را در دستور کار قرار دادیم. در همین زمینه پیش‌نویس بعد از بررسی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کمیسیون اجتماعی فرهنگی دولت ارسال و کلیات آن تصویب شد.

۴ دوستان در سازمان امور استخدامی معتقدند بخشی از ساختار نهاد کتابخانه‌ها از حیث مدیریتی باید زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشد که از نظر نهاد کتابخانه‌ها و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شدنی نیست که البته این موضوع نیز حل شده است.

۵ مکاتبات مفصلی درباره حقوق کتابداران در سطوح مختلف دولت انجام شد و بخشی از مسائل و احکام امور استخدامی و حقوقی کتابداران، به‌خصوص در حوزه مناطق کمتر توسعه‌یافته، مرزی و جنگی که اعمال نشده بود، لحاظ شد.

۶ در بخش مزایا به‌دلیل تنگناهای مالی مشکلاتی داشتیم اما از نظر پیگیری وضعیت معیشت کتابداران جدیت و تداوم خوبی در این زمینه وجود دارد.

۷ بیش از ۱۲ مورد از احکام و مسائل معیشتی کتابداران در قالب احکام امور استخدامی در این دوره لحاظ شده و آخرین آن افزایش ضریب حقوقی برای همکاران کتابدار بود که انجام شد. آخرین مورد در نشست جلسه کاغذ و نشر نمایشگاه کتاب با حضور معاون اول رئیس‌جمهور بود که موضوع معیشت کتابداران پیگیری شد.

۸ جلسات انجمن کتابخانه‌های عمومی در این دوره در سطح استان و شهرستان‌ها به‌طور منظم برگزار شد؛ چراکه این جلسات پیش‌برنده برنامه‌های کتابخوانی و نهاد کتابخانه‌های عمومی است. در برگزاری این جلسات، استانداران نقش مهمی داشتند که با شناخت و ملاقات‌هایی که با استانداران مختلف انجام شد، این مهم نیز پیش رفت.

۹ این حجم از توجه به کتاب و کتابخوانی از سوی رئیس دولت سیزدهم و وزیر فرهنگ بی‌سابقه بود، همراهی با نهادهای فرهنگی و اجتماعی حاصل این توجه بود. شخص رئیس‌جمهور شهید بارها از بحث کتابخانه‌های عمومی یاد کردند اما برای انجام فعالیت‌های فرهنگی چاره‌ای جز شناساندن ظرفیت کتابخانه‌های عمومی به مسئولان و دستگاه‌های دیگر نداریم.

۱۰ سال ۱۴۰۰ همزمان با کرونا، ۷۵۵ هزار نفر عضو کتابخانه‌های عمومی بودند اما این رقم سال ۱۴۰۳ به بیش از دو میلیون و ۵۰۰ هزار نفر رسیده است. در بخش تامین منابع، ابتدای دولت، ۴۵ میلیون کتاب در کتابخانه‌ها داشتیم که به بیش از ۵۵ میلیون رسیده. علاوه‌بر این ۱۰۰۰ و ۶۸۰ کتابخانه نهادی داشتیم که به ۲۷۹۹ کتابخانه نهادی رسیده است. از شهادت آقای رئیسی تاکنون ۲۰ باب کتابخانه به مجموعه کتابخانه‌های کشور اضافه شده است. در شروع دولت، ۶۰ باب سالن مطالعه داشتیم به ۱۳۷ سالن رسیده است.

۱۱ در ابتدای دولت سیزدهم، ۲۴ باب کتابخانه خصوصی داشتیم که این تعداد به ۴۳ باب افزایش پیدا کرده است. در بخش افتتاح کتابخانه‌های مرکزی، کتابخانه مرکزی بندرعباس، اراک و رشت در مرز تحویل به نهاد کتابخانه‌های عمومی هستند.

۱۲ در بخش آمار کتابخانه‌های سیار در ابتدا ۲۴ کتابخانه بود که این تعداد به ۵۵ کتابخانه سیار رسید؛ قرار است ۲۰۰ کتابخانه سیار به ناوگان نهاد کتابخانه‌ها اضافه شود که در آستانه اجرایی شدن قرار دارد.

۱۳ تقریبا ۸۰ درصد کتابخانه‌های مرکزی استان‌ها در آستانه افتتاح هستند که از این کتابخانه‌ها می‌توان به کتابخانه مرکزی اراک، رشت و بندرعباس اشاره کرد. در مجموع ۱۶۲ کتابخانه به‌مجموع کتابخانه‌های کشور اضافه و ۱۸ کتابخانه نیز بازطراحی و بازگشایی شد.

۱۴ متوسط سن مدیران کل استانی و ستادی کتابخانه‌های عمومی، ۴۴ سال است. حدود ۲۰ درصد مدیران کل استان‌ها و ۶۰ درصد همکاران در نهاد کتابخانه‌های عمومی خانم‌ها هستند؛ البته در این بخش نگاهمان جنسیتی نبود و کارآمدی، مهم بود.

۱۵ ۳۰ سفر استانی در طول ۳۲ ماه گذشته و دیدار و گفت‌وگو با ۸۰ درصد همکاران انجام شد. تقریبا با تمام استانداران، نمایندگان مجلس و ائمه جمعه در قالب ۴۰۰۰ ملاقات و بازدیدهای استانی صحبت کرده‌ام و تلاش کردیم نهاد را به دستگاه‌های دیگر معرفی کنیم.

۱۶ اکنون سه‌سال است که نهاد کتابخانه‌ها برنامه بودجه مصوب دارد و ان‌شاءا... اجرای این بودجه با تصویب هیأت‌امنا اجرایی شود. سال ۱۴۰۳ تصویب برش استانی برنامه بودجه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در هیأت‌دولت به تصویب رسید که ان‌شاءا... نتایج آن را خواهیم دید.

۱۷ ۶۰۰ محفل ادبی بزرگسال، ۱۰۰ محفل قرآنی و ۱۰۰ محفل کودک و نوجوان ادبی در کشور در حال فعالیت هستند. توجه ویژه نهاد کتابخانه‌های عمومی به بحث کتابخانه‌های کودک و نوجوان از جمله تقویت انتشار کتاب «هُدهُد سفید»، ساخت برنامه هدهد سفید و توجه به منابع حوزه کودک و نوجوان را در کتابخانه‌های عمومی در اولویت قرار دادیم؛ همچنین تلاش کردیم در تامین منابع، نظر کودکان و نوجوانان را در اولویت خرید قرار دهیم.

۱۸ بحث تکمیل شبکه فناوری اطلاعات نهاد در بخش به‌روزرسانی نرم‌افزارهای مدیریتی نهاد کتابخانه‌ها و ایجاد سکو و اپلیکیشن اعضای نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور که امیدواریم تا دوماه دیگر به بهره‌برداری برسد ازجمله فعالیت‌های دیگری بود که در این دوره در بخش نرم‌افزاری دنبال شد.

۱۹ با رونمایی از نرم‌افزار جامع نهاد کتابخانه‌ها تا دوماه آینده، همه ایرانیان با کد ملی، عضو مخزن کتابخانه‌های عمومی کشور می‌شوند و برای دریافت خدمات بیشتر باید علاوه‌بر نرم‌افزار در کتابخانه‌های عمومی فعالیت داشته باشند.

۲۰ در طول این دوره ۱۰۴ ساختمان و ۱۲ خودرو سیار به همت خیران حقیقی و حقوقی به نهاد کتابخانه‌ها واگذار شد.

۲۱ از نظر سرانه مطالعه دچار «خودتحقیری» هستیم و در جهان از حیث سرانه مطالعه و فضای کتابخانه‌ای و دسترسی در منطقه بسیار پیشرفته هستیم. از نظر تعداد کتابخانه‌ها بعد از ترکیه در منطقه اول هستیم. بهترین کتابخانه‌های کشور در روستاها، ایجاد شده‌اند. ۸۰۰ کتابخانه روستایی داریم.

۲۲ کتابخانه اراک، بزرگ‌ترین کتابخانه عمومی در غرب آسیا یا خاورمیانه با ۱۸ هزار متر مربع است. با افتتاح این کتابخانه صاحب بزرگ‌ترین کتابخانه عمومی غرب آسیا خواهیم شد.

۲۳ در دنیا میزان مراجعه به کتاب در دسترس افراد ۲۰ درصد است اما در این پیمایش مشخص شده میزان مرجع ایرانیان به کتاب در دسترس مردم ۶۰ درصد است پس وضعیت وخیمی در بحث مطالعه کتاب و خواندن نداریم.

۲۴ ادبیات و شعر در رده اول پرامانت‌ترین کتاب‌ها در کتابخانه‌های عمومی قرار دارند. ۲۶ هزار و ۱۴۱ عنوان کتاب در این حوزه وجود دارد. در رده بعدی کتاب‌های هنر و سرگرمی قرار دارد. رده‌های دیگر، شعر و رمان عامه‌پسند و کتاب‌های غیردینی است.

۲۵ در اوایل کار دولت در سال ۱۴۰۱ توانستیم حدود ۱۰۰ میلیارد تومان بودجه تهیه کنیم. با این بودجه از همه ناشران کتاب خریداری شد و در مخزن قرار گرفت. در سال‌های بعد نیز بودجه خرید کتاب نهاد کتابخانه‌ها همان حدود ۵۰ میلیارد تومان بود. در طول ۳۲ ماه گذشته؛ پنج میلیون کتاب به منابع کتابخانه‌های عمومی اضافه شده است.

۲۶ در حوزه خرید کتاب جزو شفاف‌ترین ارگان‌ها هستیم. با تخصیص بودجه به کتابخانه‌های عمومی می‌توانیم مسأله گرانی کتاب را حل کنیم و اگر می‌خواهیم سوبسیدی به مخاطب بدهیم، از طریق کتابخانه‌های عمومی خواهد بود.

شخص رئیس‌جمهور شهید بارها از بحث کتابخانه‌های عمومی یاد کردند اما برای انجام فعالیت‌های فرهنگی چاره‌ای جز شناساندن ظرفیت کتابخانه‌های عمومی به مسئولان و دستگاه‌های دیگر نداریم